

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki (przewodniczący)
SSN Małgorzata Bednarek (sprawozdawca)
SSN Ryszard Witkowski

Protokolant Weronika Woźniak

przy udziale prokuratora del. do Prokuratury Krajowej Krzysztofa Urgacza
w sprawie **M. K.**

skazanego z art. 178a § 4 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 17 stycznia 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich - na korzyść
od wyroku Sądu Rejonowego w Świdnicy
z dnia 30 lipca 2020 r., sygn. akt VI K 395/20,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i uniewinnia M. K. od zarzuczonego mu czynu;**
- 2. kosztami sądowymi w sprawie obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

M.K. został oskarżony o to, że w dniu 06 stycznia 2020 r., w [...] woj. [...], na terenie posesji przy ul. [...] prowadził w ruchu lądowym samochód osobowy marki [...] o nr rej. [...], znajdując się w stanie nietrzeźwości I badanie urządzeniem Alkometr A 2.0 wykazało 0,72 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, II badanie tym urządzeniem wykazało 0,72 mg/l, III badanie tym urządzeniem wykazało 0,76 mg/l, IV badanie tym urządzeniem wykazało 0,71 mg/l przy czym czynu tego dopuścił się będąc wcześniej prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w K., sygn. akt [...], za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, tj. o czyn z art. 178 a § 4 k.k.

Wyrokiem z 30 lipca 2020 r., sygn. VI K 395/20, Sąd Rejonowy w Świdnicy uznał M. K. winnym popełnienia zarzucanego mu czynu i na podstawie art. 178 a § 4 k.k. wymierzył mu karę jednego roku pozbawienia wolności oraz w oparciu o treść art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio.

Kasację od w/w wyroku w trybie art. 521 § 1 k.p.k. na korzyść M. K. wywiódł Rzecznik Praw Obywatelskich, który zarzucił orzeczeniu:

rażące i mogące mieć istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 178 a § 4 k.k., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, w sytuacji, gdy skazany M. K. nie prowadził pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym, a w konsekwencji nie wypełnił swoim zachowaniem znamion czynu określonego w tym przepisie.

Stawiając powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Świdnicy i uniewinnienie skazanego od zarzucanego mu czynu.

Na rozprawie kasacyjnej prokurator wniósł o uwzględnienie wniesionego przez Rzecznika Praw Obywatelskich nadzwyczajnego środka zaskarżenia, składając jednocześnie wnioszek o uniewinnienie M. K..

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich okazała się zasadna co skutkowało uchYLENIEM zaskarżonego wyroku i uniewinnieniem M. K. od zarzucanego mu czynu na etapie postępowania kasacyjnego.

Istotnie Sąd Rejonowy w Świdnicy dopuścił się rażącego naruszenia prawa materialnego, w zakresie wskazanym przez skarżącego, a to normy prawnej określonej w art. 178 a § 4 k.k., która miała istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Zanim Sąd Najwyższy przejdzie do rozważań objętych zakresem kasacji skarżącego koniecznym jest poczynienie uwag o charakterze ogólnym. Otóż kluczowym elementem dla przyjęcia kwalifikacji z art. 178 a § 4 k.k. – na kanwie niniejszej sprawy - jest prowadzenie przez sprawcę pojazdu w stanie nietrzeźwości m.in. w ruchu lądowym. Wynika to z treści art. 178 a § 4 k.k., który wprost wskazuje, że „Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1...” (art. 178 a k.k.). Tak więc dla przypisania sprawcy znamion czynu określonego w art. 178 a § 4 k.k. poza ustaleniem okoliczności uprzedniego skazania za przestępstwo/a w tym przepisie wymienione koniecznym jest ustalenie czy sprawca wypełnił znamiona określone w art. 178 a § 1 k.k., a co za tym idzie ustalenie: po pierwsze czy sprawca był w stanie nietrzeźwości, a po drugie czy pojazd mechaniczny prowadził w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym.

I tak przechodząc już do rozważań, które zostały zakreślone zakresem wniesionego nadzwyczajnego środka odwoławczego należy stwierdzić, że autor przedmiotowej kasacji trafnie zwrócił uwagę, że zakresem pojęcia miejsca, gdzie ma się odbywać „ruch lądowy” nie mogą być zaliczane miejsca, w których nie odbywa się ruch ogólnodostępny, a jedynie w danym miejscu dopuszczone jest do ruchu wąskie grono osób - jak np. podwórka przydomowe, warsztat samochodowy, grunty rolne czy łąki (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 maja 2009 r., sygn. IV KK 432/08). Zaprezentowane stanowisko jest ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego i tak już w postanowieniu Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 1976 r., sygn. VII KZP 11/76 wskazano, że: „przez miejsce, w którym „odbywa się ruch pojazdów ogólny czy lokalny” należy rozumieć wyłącznie drogi, tj. wydzielone, przystosowane do komunikacji pasy ziemi łączące poszczególne miejscowości lub punkty terenowe;

takim miejscem nie jest podwórko prywatnego domu mieszkalnego”. Także w wytycznych zawartych w uchwale Sądu Najwyższego z 14 września 1972 r., sygn. VI KZP 33/72 (OSNKW 1963, z. 10, poz. 179) wskazano, że: „Miejscem popełnienia przestępstw drogowych mogą być nie tylko drogi publiczne, ale również dojazdy, tereny przemysłowe, lotniska oraz inne miejsca, w których odbywa się ogólny czy lokalny ruch pojazdów”. Stanowisko to zostało podtrzymane m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., sygn. V KK 358/11, gdzie wskazano, że „Dekodując pojęcie ruchu lądowego użyte w dyspozycji art. 178 a § 1 k.k., należy odwołać się do art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym, która reguluje zasady ruchu na drogach publicznych, w strefach zamieszkania oraz w strefach ruchu. Nadto przepisy tej ustawy stosuje się do ruchu odbywającego się poza wskazanymi miejscami w zakresie koniecznym dla uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa osób oraz wynikającym ze znaków i sygnałów drogowych. Wszystkie wskazane w ustawie obszary, w których może odbywać się ruch lądowy, mają charakterystyczne cechy wspólne, a mianowicie muszą być ogólnodostępne i wykorzystywane przez nieograniczoną liczbę osób. Prowadzi to do wniosku, że grunt rolny, podobnie jak podwórko przydomowe, nie może być uznane za miejsce, gdzie odbywa się ruch lądowy pojazdów, a zatem nie korzysta z ochrony art. 178 a § 1 k.k.”. Także w wyroku Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2008 r., o sygn. III KK 445/07, wskazano, że „Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym ustawa ta reguluje zasady ruchu na drogach publicznych oraz w strefach zamieszkania. Wprawdzie w myśl art. 1 ust. 2 tejże ustawy zawarte w niej przepisy mogą być stosowane również poza drogami publicznymi i strefami zamieszkania, ale tylko w tych miejscach, gdzie odbywa się ruch, i pod warunkiem, że jest to konieczne dla uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa uczestników tego ruchu. Miejsca, o których mowa w tym ostatnim przepisie, muszą być jednak ogólnie dostępne dla ruchu pojazdów. Nie może być to więc każde miejsce, gdzie odbywa się ruch pojazdów, ale wyłącznie takie, które jest przeznaczone do ruchu. Nie chodzi przy tym o ruch pojazdów mogący odbywać się tylko sporadycznie w miejscu, które nie jest powszechnie dostępne. Co do drugiego z warunków, od którego uzależnione jest zastosowanie regulacji zawartych w cytowanej ustawie poza drogami publicznymi i strefami zamieszkania, to ogranicza

on zakres stosowania przepisów tej ustawy do tych, które regulują bezpieczeństwo uczestników ruchu. Nie jest więc dopuszczalne stosownie przepisów, które mają jedynie charakter porządkowy. Poza tym, nie chodzi tu o przepisy mające na celu wyłącznie zapewnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, ale o takie przepisy, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa uczestników tego ruchu. W konsekwencji art. 1 ust. 2 ustawy z 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym znajdzie zastosowanie tylko do tych miejsc, w których możliwość wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa dla uczestników ruchu jest realna”.

Z opisu przypisanego oskarżonemu natomiast czynu, jak i ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że samochód osobowy marki [...] o nr rej. [...], należący do M. K., był w dniu zdarzenia zaparkowany na podwórku przy posesji [...] w [...], gdzie nie odbywał się ogólnodostępny ruch pojazdów i przez cały czas zdarzenia tam pozostawał. Oskarżony po spożyciu alkoholu wszedł wprawdzie do swojego auta i próbował nim manewrować, lecz bez wątpienia nie wyjechał wskazanym pojazdem poza teren podwórka, które było ogrodzone.

Przedstawione okoliczności tak prawne, jak i faktyczne prowadzą więc do oczywistego wniosku, że w miejscu ujawnienia zachowania oskarżonego nie odbywał się "ruch lądowy" w rozumieniu dyspozycji art. 178 a § 1 k.k., a co za tym idzie niedopuszczalnym było przypisanie mu sprawstwa w ramach swoistej recydywy określonej w art. 178 a § 4 k.k., albowiem podwórko przydomowe nie spełniało owego podstawowego kryterium miejsca, gdzie mógł odbywać się „ruch lądowy”.

W tych warunkach należało uznać, że nie było podstaw do wyrażenia przekonania przez Sąd Rejonowy w Świdnicy, że M. K. prowadził w/w samochód w ruchu lądowym. Tym samym nie wypełnił on swoim zachowaniem jednego ze znamion czynu określonego w art. 178 a § 4 k.k., a co za tym idzie zaskarżony wyrok należało uchylić, a oskarżonego M. K. z oczywistych względów - uniewinnić.

W oparciu o przepis art. 638 k.p.k., 637 a k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. w zw. z art. 632 pkt 2 k.p.k. Sąd Najwyższy kosztami postępowania sądowego obciążył Skarb Państwa.

[PGW]

[a]

Małgorzata Bednarek Paweł Kołodziejcki Ryszard Witkowski